

Sygn. akt II USK 239/22

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania E. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o wypłatę wyrównania renty socjalnej w zbiegu z rentą rodzinną za okres
od 1 grudnia 2012 roku do 30 listopada 2017 roku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 marca 2023 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 29 października 2021 r., sygn. akt III AUa 963/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 18 marca 2021 r., oddalił odwołanie E. C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie z 5 lipca 2019 r., znak [...]. Decyzją tą, wydaną po rozpoznaniu wniosku z 26 marca 2019 r., organ rentowy odmówił prawa do wypłaty wyrównania renty socjalnej w zbiegu z rentą rodzinną za okres od 1 grudnia 2012 r. do 30 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie. Stwierdził, że spór w sprawie sprowadzał się do kwestii, czy zachodziły podstawy do wypłaty świadczenia rentowego (renty socjalnej) w zbiegu z rentą rodzinną za okres od 1 grudnia 2012 r. do 30 listopada 2017 r. Bezspornie prawo do renty rodzinnej za ten okres zostało wstecznie potwierdzone wyrokami sądu. Według Sądu Okręgowego, niesporne okoliczności faktyczne

sprawy pozwalają przyjąć, że negatywne przesłanki przyznania renty socjalnej, przewidziane w art. 7 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, zostały przez ubezpieczoną spełnione. Fakt zawieszenia wypłaty renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy nie powoduje, że ubezpieczona utraciła do niej prawo.

Po rozpoznaniu apelacji E. C. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 marca 2021 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z dnia 29 października 2021 r., sprostował w komparycji zaskarżonego wyroku oznaczenie przedmiotu sprawy w ten sposób, że w miejsce „o rentę socjalną” wpisał „o wypłatę wyrównania renty socjalnej w zbiegu z rentą rodzinną za okres od 1 grudnia 2012 roku do 30 listopada 2017 roku”, oddalił apelację i przyznał radcy prawnemu K. M. ze Skarbu Państwa Sąd Apelacyjny w Warszawie kwotę 120,00 zł tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym. Sąd Apelacyjny podzielił dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę zaskarżonej decyzji jako prawidłowej. Odwołująca domaga się wypłaty wyrównania renty socjalnej w zbiegu z rentą rodzinną za okres od 1 grudnia 2012 r. do 30 listopada 2017 r. Takie żądanie w zaistniałym stanie rzeczy, co przyjął Sąd Okręgowy, nie może zostać uwzględnione. Wyrokiem sądu ubezpieczeń społecznych, który uprawomocnił się 23 czerwca 2016 r., zostało bowiem przesądzone, że skarżącej nie przysługuje prawo do renty socjalnej. Wyrokiem tym wydana przez organ rentowy, po rozpoznaniu wniosku z 28 grudnia 2012 r., decyzja z 21 lutego 2013 r., odmawiająca prawa do renty socjalnej, została uznana za prawidłową. Oznacza to, że kwestia prawa do renty socjalnej od dnia 1 grudnia 2012 r. została prawomocnie osądzona ze skutkiem związania wynikającym z art. 365 § 1 k.p.c.

W skardze kasacyjnej z dnia 9 marca 2022 r. pełnomocnik odwołującej się zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie w całości, zarzucając błędną wykładnię art. 7 ustawy o rencie socjalnej poprzez błędne nadanie znaczenia wyrazom „Renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy” poprzez błędne uznanie, że do renty ma prawo osoba, która spełnia warunki do przyznania jej renty z tytułu niezdolności do pracy, a nie osoba, której zgodnie z obowiązującymi zasadami organ rentowy ma obowiązek wypłacać taką rentę, a także błędne zastosowanie art. 7 ustawy o rencie socjalnej będące

skutkiem błędnej wykładni polegające na nie zastosowaniu do oceny sytuacji prawnej skarżącej art. 95 ust. 1 Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 grudnia 2012 r., do czego obligowało Sąd Apelacyjny w Warszawie brzmienie art. 1 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podnosząc powyższe zarzuty strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz uchylenie Wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 marca 2021 r. sygn. akt XIV U 2155/19 w całości i orzeczenie, że odwołująca ma prawo do renty socjalnej wypłacanej razem z rentą rodzinną na zasadach określonych art. 9 ustawy o rencie socjalnej, z odsetkami ustawowymi za zwłokę od należności podatkowych od każdej renty i dodatku sierocego, liczonymi od dnia wymagalności każdego z tych świadczeń, poczynsz od dnia wskazanego w odwołaniu skarżącej.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania pełnomocnik skarżącej oparł na podstawie art. 398⁹ §1 pkt 4 k.p.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona w niniejszej sprawie nie kwalifikuje się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca

zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Pełnomocnik strony skarżącej wskazał we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, że jest ona oczywiście uzasadniona. W motywach wniosku opartego na tej właśnie przesłance przedsądu powinien być zawarty wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie swych twierdzeń (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy przepisów prawa i doszukiwania się ich znaczenia (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX

nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). W niniejszej sprawie strona skarżąca nie wykazała istnienia tej właśnie przesłanki przedsądu.

Podkreślenia wymaga, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 maja 2022 r., I USK 434/21, Legalis nr 2740849).

W tym miejscu należy przypomnieć, że w przypadku ograniczenia podstaw skargi kasacyjnej do naruszenia prawa materialnego – tak jak to ma miejsce w niniejszej sprawie - dla oceny jego trafności miarodajny jest ustalony stan faktyczny, będący podstawą wydania orzeczenia przez sąd drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 lipca 2000 r., I CKN 294/00, Legalis nr 210844; wyroki Sądu Najwyższego: z 7 grudnia 2000 r., II CKN 448/00, Legalis nr 277393; z 22 listopada 2000 r., II CKN 314/00, Legalis nr 277345; wyrok Sądu Najwyższego: z 5 października 2000 r., II CKN 300/00, niepubl.; z 11 maja 2000 r., I CKN 271/00, niepubl.; z 7 lutego 2000 r., I CKN 1360/98, niepubl.).

Należy także podkreślić, iż osoba pobierająca skutek dokonania wyboru jednego z przysługujących jej świadczeń rentę rodzinną, która nadal jest uprawniona do renty z tytułu niezdolności pracy, nie może nabyć prawa do renty socjalnej.

Ustalono dla ubezpieczonego prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ma stały charakter, a okoliczność, iż wypłata tego świadczenia została zawieszona decyzją ZUS, nie wynika z faktu ustania któregokolwiek z warunków wymaganych do uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 101 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lecz z zaistnienia sytuacji, o której mowa w art. 95 ust. 1 tej ustawy, tj. wystąpienia zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie, powodującego, że uprawnionemu wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[f.n]